

Холявко Н.І.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування*

Малихін А.Г.,

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Шпірнов І.Л.,

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

У роботі досліджено досвід ЄС та стратегічні документи, що регулюють процеси цифровізації фінансового сектору у Єврозоні. Обґрунтовано, що європейський досвід може бути успішно адаптованим до вітчизняних реалій та впроваджено у практику діяльності українських фінансових установ. Визначено основні причини та перепони розвитку FinTech-галузі в Україні.

XXI століття характеризується активним впровадженням сучасних цифрових технологій практично у всі процеси суспільного життя. Четверта промислова революція Industry 4.0 стала початком стрімкої діджиталізації економіки. Сучасний технологічний світ є наслідком промислової революції. Більше того, сьогодні уже більшість операцій економічних суб'єктів і взаємозв'язків між партнерськими організаціями переведені у цифровий формат.

Нині Україна перебуває на стадії впровадження цифрових технологій у діяльність фінансових установ. Пріоритети діджиталізації прописано у таких цифрових програмах: Digital Agenda Ukraine [4], Ukraine 2030E [5], Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року [6], Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року [7]. У країні активно створюються нові фінтех-ініціативи та стартапи, що значною мірою сприяють прискоренню темпів діджиталізації вітчизняного ринку фінансових послуг. Актуальність діджиталізації та її роль у забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності країни важко переоцінити, тому вивчення європейського досвіду дозволить ідентифікувати кращі практики та адаптувати їх до вітчизняних соціально-економічних реалій.

Стратегічну основу розвитку цифровізації у межах Європейського Союзу становлять Digital Agenda for Europe [1], Digital Single Market [2]. Окрім цього, прийнято «Цифровий компас» [3], яким визначаються цифрові наміри ЄС на період до 2030 року, а саме:

- цифрова освіта населення та підготовка освічених фахівців у сфері цифрових технологій (принаймні 80% усіх дорослих людей повинні мати базові цифрові навички);

- розвиток безпечної, ефективною та захищеною цифровою інфраструктури (усі домогосподарства мають бути забезпечені комунікаціями гігабітного рівня, та всі населені регіони мають отримати покриття мережею 5G);

- цифровий розвиток бізнесу (три з чотирьох компаній мають використовувати «хмарні» комп'ютерні послуги, великі бази даних та засоби штучного інтелекту, не менше 90% малих та середніх підприємств мають досягти принаймні базового рівня інтенсивності у застосуванні комп'ютерних технологій);

- цифровий розвиток державного сектору (всі ключові громадські послуги мають бути доступними в онлайн-форматі, не менше 90% європейців мають використовувати засоби цифрової ідентифікації) [3].

У 2020 році через пандемію коронавірусної інфекції COVID-19 фінансові установи вимушені були кардинальним чином трансформувати свою діяльність, посилюючи аспекти діджиталізації своєї роботи та процеси надання послуг споживачам. Сучасні фінансові установи активно впроваджують цифрові технології у свою діяльність задля підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку за рахунок оптимізації бізнес-процесів, модернізації комунікаційного процесу, прискорення та спрощення процесів надання фінансових послуг. У цьому контексті особливий інтерес становить досвід провідних країн Європейського Союзу, фінансові установи яких генерують фінтех-інновації, базовані на новітніх технологіях штучного інтелекту, Інтернету речей, 3D-друку, «великих даних», блокчейну, «хмарних» технологій.

Одним із найбільш перспективних інструментів цифровізації у ЄС нині є штучний інтелект. Технології штучного інтелекту широко використовуються європейськими банківськими установами для консультування клієнтів (віртуальні помічники), інформування про нові продукти (чат-боти), автоматизації процесів відділень (нові термінали і банкомати), навчання персоналу (спеціальні алгоритми підвищення кваліфікації співробітників call-центру), виявлення підозрілих активностей з використанням картки (антифрод), а також для вивчення поведінки інвесторів, аналізу кредитного ризику, оцінки фінансової стійкості, формування профілю клієнтів перед прийняттям рішення щодо їх кредитування (Big Data).

В Україні, незважаючи на значні успіхи сектора ІКТ, порівняльний аналіз показує наявність значного технологічного розриву порівняно з найбільш розвиненими країнами ЄС. Сьогодні FinTech-компанії пропонують споживачам широкий спектр рішень – від платежів та аналізу фінансових даних до послуг з кредитування та краудфандингу. Саме тому Національний банк України приділяє значну увагу перспективам розвитку фінансового сектору з точки зору інноваційних і діджитал-рішень та уважно слідкує за тенденціями розвитку європейської FinTech-галузі. Діджиталізація в банківському секторі України з кожним роком набирає обертів. І якщо ще 7-8 років тому лише деякі фінансові установи мали інтернет-банкінг та різноманітні дистанційні канали обслуговування клієнтів, то наразі практично всі банки розуміють важливість цього напрямку і більшість активно модернізують і розвивають інтернет- і мобільні додатки, які дозволяють клієнтам швидко і зручно отримувати банківські послуги. У

сфері фінансових технологій в Україні на сьогодні працює понад 100 компаній, більшість яких працюють у сфері платежів і перерахунку грошей (38 компаній), технологій та інфраструктури (36 компаній) та мобільних гаманців (22 компанії).

Українська FinTech-галузь нині перебуває на стадії становлення і поступається країнам ЄС, що пояснюється низкою причин: зростаюча геополітична напруженість; нестабільна економічна ситуація в країні; брак фахівців в галузі нових фінансових та цифрових технологій; недостатньо висока цифрова і фінансова грамотність населення; недосконалість державного регулювання; несприятливий інвестиційний клімат в країні; недостатність та нерівномірність розвитку необхідної інфраструктури; низький рівень патентної активності, практично повна відсутність проривних ІТ-технологій, в тому числі в FinTech-сфері; нерозвиненість венчурної інвестиційної системи; концентрація технологічних компетенцій безпосередньо у банківській системі.

Список використаних джерел:

1. Digital Agenda for Europe. URL: <https://danishbusinessauthority.dk/digital-agenda-europe>.
2. Digital Single Market. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52015DC0192>
3. 2030 Digital Compass. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en
4. Digital Agenda Ukraine. URL
5. Ukraine 2030E. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
6. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp>
7. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf

Храпкін О.М.,

Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach

Храпкіна В.В.,

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри маркетингу та управління бізнесом

НУ «Києво-Могилянська академія»

КОНТРОЛЬ ВІДДАЛЕНОГО ДОСТУПУ ПРИВІЛЕЙОВАНИХ КОРИСТУВАЧІВ В ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ КОМЕРЦІЙНИХ СТРУКТУР

В роботі розглянуто питання контролю віддаленого доступу привілейованих користувачів в інформаційних системах комерційних структур.